

POSITION PAPER

Kleinschalige zorg: onmisbaar voor een
toekomstbestendig zorgstelsel

POSITION PAPER SPOT

Kleinschalige zorg: onmisbaar voor een toekomstbestendig zorgstelsel

De zorg staat onder druk. Onder andere door personeelstekorten, toenemende zorgvraag en een stelsel dat tegelijk toegankelijk, betaalbaar en mensgericht moet blijven. De transitie naar langer thuis wonen en meer passende zorg is breed beleid, maar de uitvoering stopt wanneer systemen sturen op volume, administratie en schaalgrootte in plaats van kwaliteit en uitkomsten. Kleinschalige aanbieders zijn wendbaar en kunnen sneller inspelen op lokale zorgvragen dan organisaties met grotere programma's en langere besluitlijnen. Daardoor zijn kleinschalige zorgaanbieders de broodnodige brug tussen de huidige systeemwereld met regels, contracten en verantwoording en de leefwereld van cliënten en naasten.

Vereniging SPOT is de brancheorganisatie voor kleinschalige thuis- en woonzorgaanbieders en aanbieders van aanvullende mantelzorg in Nederland. SPOT staat voor:

- Dicht bij de cliënt georganiseerde zorg met persoonlijk contact, korte lijnen en realistisch maatwerk
- Oplossingsgericht werken, doen wat werkt in de praktijk en snel bijsturen
- Ondernemen, investeren in betere zorg, werkplezier en innovatie

Wij werken vanuit de overtuiging dat toekomstbestendige zorg vraagt om drie samenhangende pijlers: 1) passende kleinschalige zorg, 2) (preventieve) investeringen in het zorgstelsel, en 3) een sterke arbeidsmarkt in de zorg.

1. Kies voor passende zorg met een kleinschalig, kwalitatief en innovatief karakter

Het huidige stelsel stuurt in contractering nog te vaak op volume en omzetverleden, met hoge toetredingsdrempels voor nieuwe en kleinschalige aanbieders. Dit gaat samen met doorgesloten administratieve verplichtingen, versnipperde verantwoordingsplichten en verschillen tussen zorgkantoren. Bovendien zijn kwaliteitseisen vaak ontworpen voor grote organisaties en is samenwerking tussen formele en informele zorg onvoldoende verankerd en bekostigd. Kleinschalige aanbieders hebben doorgaans minder managementlagen en overhead, waardoor middelen direct naar zorg gaan. Juist daarom zijn zij kostenefficiënt en vormen zij in tijden van budgettaire beperkingen een voorbeeld van hoe behoud van kwaliteit en efficiëntie hand in hand gaan. De oplossing ligt in het stimuleren van contracteren op basis van kwaliteit, passende zorg en uitkomsten (niet op volume), met haalbare contractvoorwaarden, eerlijke instroom voor nieuwe en microaanbieders en eenduidige kostendekkende tarieven.

- Als er minder geld naar de thuis-, ouderen- en woonzorg kan, is het essentieel om kleinschalige aanbieders ruimte te geven voor ondernemerschap, omdat juist daar de innovatiekracht en implementatiesnelheid zitten. Door die investeringsruimte mogelijk te maken, en proportionele winstuitkering te behouden kunnen kosten omlaag terwijl kwaliteit en innovatie groeien.
- Maak verantwoording proportioneel en gestandaardiseerd op basis van vertrouwen. Initiatieven zoals het Generiek Kompas (met centrale kwaliteits- en kostprijsonderzoeken) helpen hierbij.
- Marktwerking in de thuis-, ouderen- en woonzorg is geen doel op zich, maar een middel om keuzevrijheid voor de patiënt te borgen. Die keuzevrijheid betekent dat cliënten kunnen kiezen voor de aanbieder en het zorgarrangement dat past bij hun situatie, waarden en leefwereld.
- Faciliteer geclusterde kleine woonvormen in lijn met het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) en borg gelijkwaardige samenwerking tussen formele, informele zorg en aanvullende mantelzorg, zodat kwaliteit en aandacht voor de cliënt behouden blijft.

2. Investeer in het zorgstelsel waar het cliënten echt raakt

De ambitie om langer thuis te wonen botst met beleid dat de eerstelijnszorg onder druk zet. Wanneer thuiszorg en wijkverpleging worden uitgeknepen, stijgen werkdruk en verzuim en neemt uitstroom toe. In de praktijk komt geld en sturing te vaak terecht in systemen en verantwoording in plaats van bij de plekken waar zorg het verschil maakt. Wanneer wijkverpleging, ouderen- en thuiszorg onder druk staan, verdwijnt tijd voor signalering, preventie en continue begeleiding. Dan worden problemen later groter en complexer, neemt de vraag naar zwaardere zorg toe en

lopen kosten en werkdruk op. Het resultaat is minder toegankelijkheid en minder kwaliteit op het moment dat cliënten het nodig hebben.

- Investeer in en prioriteer wijkverpleging, ouderenzorg en thuiszorg als basisinfrastructuur om duurdere zorgvormen te ontlasten.
- Formele, informele zorg en aanvullende mantelzorg dienen gelijkwaardig behandeld te worden. Wmo huishoudelijke hulp en dagbesteding moeten erkend worden als onmisbare onderdelen van die keten. Bezuinigingen op deze onderdelen leveren mogelijk op korte termijn besparingen op, maar zorgen op langere termijn juist voor toenemende kosten en druk op het zorgstelsel.
- Stuur op uitkomsten en continuïteit zodat tijdig handelen wordt beloond en dure escalatie wordt voorkomen. Daarmee wordt zorg merkbaar beter voor cliënten en wordt tegelijkertijd de stijgende vraag naar zwaardere en duurdere zorg afgeremd.

3. Creëer een arbeidsmarkt die werkt voor de zorg

Tegelijk wordt arbeidspotentieel onvoldoende benut, onder meer doordat contractering en systemen niet altijd aansluiten op diversiteit in wijken en doordat onduidelijke of te rigide kaders rond inzet van zelfstandigen in de zorg onzekerheid creëren. Dit leidt tot capaciteitsverlies precies waar de zorgtransitie het meest leunt op beschikbare zorgprofessionals.

- De arbeidsmarkt voor zorg moet professionals behouden en nieuwe instroom mogelijk maken door de basis te versterken. Investeer in praktijkgerichte scholing die direct bijdraagt aan kwaliteit en werkdrukverlaging, zodat teams beter toegerust zijn om met complexere zorgvragen om te gaan.
- Benut inclusieve kleinschalige organisaties door drempels in contractering weg te nemen, omdat zij personeel en cliënten vaker effectief kunnen matchen op taal, cultuur en leefwereld en daarmee uitval en frictie in de zorg verminderen.
- Creëer werkbare ZZP-regels die flexibiliteit expliciet mogelijk maken, omdat flexibiliteit noodzakelijk is om de stijgende zorgvraag op te vangen en snel te kunnen handelen, terwijl schijnzelfstandigheid gericht wordt aangepakt om continuïteit en kwaliteit te borgen

Over SPOT

Vereniging SPOT is de brancheorganisatie voor aanbieders van kleinschalige thuis- en woonzorg en aanvullende mantelzorg in Nederland. Met ruim 200 aangesloten organisaties en duizenden zorgprofessionals vertegenwoordigen wij het hart van de zorg: dicht bij de cliënt, flexibel, ondernemend en altijd gericht op kwaliteit van leven. We werken domeinoverstijgend en zijn actief in de Wmo, Zvw en Wlz gefinancierde zorg. Wij zijn de stem van het midden- en kleinbedrijf in de zorg, en onderscheiden ons door onze leden te ondersteunen in een pragmatische aanpak, het versterken van hun innovatiekracht en faciliteren van een kostenbewuste bedrijfsvoering.

Onze missie

Wij geloven dat kleinschalige zorg het best bijdraagt aan het welzijn van de cliënt. Onze leden leveren zorg en ondersteuning op maat, waarbij persoonlijke aandacht, autonomie en samenwerking centraal staan. SPOT zet zich in voor een zorgsysteem dat uitgaat van vertrouwen in zorgprofessionals, ruimte voor ondernemerschap en een efficiënte inzet van middelen.

In gesprek?

SPOT staat in contact met overheden, zorginkopers en andere belanghebbenden om samen te werken aan een toekomstbestendige zorgsector. We lichten onze voorstellen dan ook graag toe in een gesprek.

Voor meer informatie of contact kunt u ons bereiken via:

Website: www.verenigingspot.nl

E-mail: info@verenigingspot.nl